

NOU DIARI DE BUJA,

DEL DIJÓUS 22 JURIÓL DE 1813.

CRÍTICA D' ES DIÁRI VÉY.

«Fós herevas de sas rr s' Auròra y s' Antórxa, y un Redactor pretenía també un r, y li responguéren que de duas fillas no podían fér tres gèbres, en no ser que colcú consentís, y per axó li dexáren sa priméra a. Axí no romangué res en es fus. ¿Quina endevínaya? Es Vicári de Buja explicá es *Pán-caritat de Són Amel-lér* á un qui éra guápo y trobáva que no sortía á llóc. Confessá aquéll opositor de Rectorías, que alló no éra eüento; sinò història. A bõns entenedòrs, pócas paráulas.

per fér còm un estèl es enát à prender llum de Voltáyre &c, &c, &c.

«Nóltros, diu éll á Damilaville en 1765. Som un cós (sensa ánima) de cavallérs (ó clavellérs) defensors de sa veritat (en es séu dictionári es lo matéx que *mèna, embustería, mentida*) que no admetèm en es nóstro trácto, sinò persònas qui hán tengüt (hán d' havèr tengüt) bóna criánsa... Vámos idó, tiráuvòs ó pégáu demunt es fanáticos y pólissas (vólen dir *bõns católics, fráres, capelláns, bisbes &c.*) còm heu fariau ab sos páres de l' Iglèsia.» Fills arrebel-láts, ¿heu heu entès? Nóltros també. *Vide Barruèl.*

¿Quina claròr pót fér sa séua llantèrna

Si es còm sa qui pénja á n' es nás d' es véis qui prenen tabác de pols?

quánt fos mágica y tot?

Amb aquésta se veuan cósas admirábbls, soldáts, auflánges, gént qui s' acabússa, persònas qui fugen &c, &c, &c. En obrir sa finéstre, amb clarò del dia y més amb una retxa de sól, já no hey há res, no se veu res, no estát res. Ni períll, ni sábres, ni sánc.

Lo matéx es estát sortir es sól, que veurer es séus pedassèts à n' es sól, un boei de Voltáyre (no sé perque di-

uan Voltér y li pláñen sa pronuncia)

Qui pót t' atáñ, póc t' pláñ. Si pláñen, los atáñ. ¿A n' á quin gráu se tróban? Bastánt y bén clár heu hán demostrát ets áltres. Qui cálla heu diu tot, ô no diu res. Voltér havia nó m *María Francisco Arouèt*, y se posá *Voltér* en llóc d' *Arouèt*. Tál fonc sa séua vanidát. Més motíu tengué *Cubric* quánt volgué que li digués sen *Manés*, y es grécs li diguér en *Maniquèu* qui vól dir *un qui fá discursós al áyre*. Manés heu feya perque no se recórdássen que vá néxer escláu en Pèrsia y una viuda sen sa infánts el prengué per fill y el féu herèu. Es págo se empagaièx en mirárse es pèus. Si Voltér volía il-lustrár; Manés s' enomenáva sa *llum del gènere humá*. ¡Quin parèy d' ássos! *un pedás d' Alémbèrt*

¡Quin homanèt tán guápol! Sa máre éra mónja proféssa, juntá á París una tertùlia de lletrùts, y sa bóna señòra los enomenáva sas séuas *bèstias*. ¡O lletrùts del dia! ¡quin nó m tán bó vos dona la señòr' ávia! Vóstron páre no se sáb si éra fill de Fontenél-le, ô d' es métxe Astrúc, ô tots dos, ô d' algùns áltres més; pero axó es dróga, Claudína Alexandrína Guerín de Tencín fonc sa máre. Que fos apóstáta de Mon-fleury en el Delfinát no es afrónta per qui fá gála del sántobeníto. Sa ex-relligiòsa es ávia d' una gént qui pretén de relligiòsa, havènt tengùt unas juvintùts, empleádas en lletgír llibres có m es que lletgía son capitá en aquèll témps. Es tésts assèmb lan á sas óllas.

una tayadúra de Russò, un pallaríngo de Diderót &c, &c.

Russò tira *tórt* quánt párla d' es *drets* de s' hómo: Diderót sens essèr mássa soldát se féu d' es retgimènt de *voluntáris*. Cási cási *sensa dir* ¿qui *hey* há *dált*? s' empujá á sa sála d' es filósófs. Almáncu no l' havían convidát. Sas séuas idéas éran có m sas tayadúras d' un caláx de sástre. Alémbèrt el trobá bó per estafèta.

CÁPS DE CÁSA.

Un hómo bó, encáre que póc instrúit, pót y acostúma governár molt bé. ¿Y una dóna? també. Sa virtùt no pót estár sensa prudèncía, justícia, fortalèsa y templánsa, y quánt un qui govèrna, ô una qui se déxa governár, té

tot axó, ¿cóm es possible que tot no vája axí cóm deu? D' áltre manéra vá cóm vá y no vá cóm deu. Un no fiáva mássa de si matéx y feya bé, perque sémpre heu pága qui fia. Quánt havia de posár cólca firma, mostráva amb un grán secrèt â un Legisperito tot lo contingüt en es procés, li dáva témps per reflexionár, y li demanáva per escrit es séu dictámen. Sa matéxa diligéncia practicáva cridánt un áltre y amenassánt cástig iguálmént, si reveláva es secrèt. Cercáva consultòrs desapassionáts y máy los descubría. Per axó sens reparár deyan es séu parèr. Cóm un no sabía de s' áltre, si s' avenían en que firmás, firmava. Si no s' avenían, â n' es derrér li proposáva sas rahòns d' es primér, y â vegádas tornáva cridár es primér, posántli al devánt lo que trobáva es segòn. ; Quin interés podían tenír aquélls consultòrs en no dír la veritat, quánt de dirlà, no los podía venir máx y si no la deyan quedávan molt máx amb un hómo de bé qui los perdía es concépte? Aquést señòr miráva cóm â filla es séus subdits y més es bóns Cristiáns. Per axó quánt havia de defensár s' innocéncia, acaláva la vista cóm es lleò de qui diu Plinio qui fixa ets ulls en tèrra perque sas flétxas ô satgètas qui li vénen pé' s' áyre, no l' espánten, essént hóra de sortir pé' es séus fillèts petíts. Ell arribá â ser estimát de tot el póbble, qui encára ára l' enóra. Perque? Dáva rahò â qui hen tenía, y es qui no hen tenían arribávan â conèxer que no los n' havia de dár. S' ingenìòs Bálde, es discret Colutio y es penetratíu Barbòssa ; farián més justícia que aquést hómo? Practicámént ¿no estudiáva més que Cujácio? Axó es hómo. ; Y sas dónas qui hán governát bé, cóm heu feyan? Hé sentít dír no se que d' *allá ahòn govèrnan dónas y lláuran vácas*. Jó dig que sas dónas qui hán governát bé, no son éllas; sinò es consultòrs qui éran hómos. Axí no pót dexár d' enár bé. Però si un hómo dexa governár cólca dóna, será cóm allá ahòn hey lláuren vácas. No vull ser cregüt sobre sa méua paráula. Vataquí un

CÁS PRÁCTIC.

Crispo fill de Minervína priméra dóna de Constantíno Mágno éra un jove, qui per tèrra havia triunfát d' es bárbaros, y per már aniquilá tota s' armáda de Licinio, Fáus-

ta segona dona del Emperador, y filla del cruél Maximiano, se passá pe' es cap de pèrder es séu fiastre, estimát de tothóm, perque es séus fills fossen successors de son marít. Li digué que Crispo l' havia solicitada per mal á ella y que á ell el volia matar. Tals queixas d' una muller tan estimada y ets engiñs de que se valgué per ferlhèy creurer, el desbaratáren de tal manera que no s' escoltá sa moderaciò, ni sa rahò, ni sas evidèncias de sa máre Santa Elèna, qui havia servit de máre á un nét qui la perdé essent molt petit. Cási sens oír á Crispo, secretament fone degollát ô matzinát. ¿Cóm? ¿Constantino? es protector de tota la Cristiandát, y parricida? Baratá un pòc es calsons en sas foldetas d' una qui en punt de costums, fone trobada en so fust en sa má, pecánt ab un bax y vil segons Filostorgo. *Qui fá mal, nol s' allunya.* Aquèsta ruindát descobrí sas áltres, y Constantino girá fuya, es caríño torná furòr, y maná que la tancassen dins un bañ calent ahònt se eufagá. Já no vá ser pus lo qu' éra, y sa penitènciá no fone tal que li tornás es llustre á sa séua virtut y glòria. S' entremeté en cosas d' Iglèsia, fone fácil en escoltár sas calumnias d' ets herétges cuántra es bisbes més sánts, y no podía dexár de félhí mal dól sa máre qui havent conservát sempre una salut extraordinari, després sempre ená cóp píu. Es pésars pèsan més qu' ets áns, y molts de pics fan més impressiò, quánt més virtuosa es una persòna. Ella hey vá báter es pèus, y quánt Constantino y ets áltres fills de sa mala madástra, escoltávan ets séus últims consèys, plorávan tots com atlots, petits. Há hómós gonéllas, mirávos en aquést miráy! Déu alába un tal qui té es nom d' *Asa* y fone molt agut perque tregué del mon á tots es famellúts. *Abstulit effœminatos de terra.* Millòr es dar sas corretjadas á donas que á tals hómós.

Continúa la lista de los contribuyentes.

R^s. M^s.

Juan Guarin. 40. "

Un sugeto que no ha dado su nombre. Una camisa.

EN LA IMPRÉNTA DE SEBASTIÁ GARCÍA.

Ayuntamiento de Madrid